

Latvijas Tālvadības gaisa kuģu nevalstiskā organizācija

SAPULCES PROTOKOLS Nr. RPAS-01

Datums: 22.07.2015

Laiks: 13:00

Darba kārtība:

13:00-13:20 **IEVADUZRUNAS**

Iniciatoru uzruna (SIA "Drone Technology")

Ievaduzrunā tika izklāstīts tikšanās iemesls, mērķis, vīzija par nevalstiskās organizācijas struktūru un veicamajiem uzdevumiem, kā arī atvērtā formā piedāvātas pirmās darbības, kas jāveic dibināšanas procesa nodrošināšanai.

Latvijas Civilās aviācijas aģentūras direktora Māra Gorodcova uzruna

Uzrunas laikā klātesošie tika iepazīstināti ar esošo situāciju RPAS regulējumu jomā Eiropas Savienībā, un CAA darbību šajā jautājumā. Tika izrādīta pozitīva attieksme par nevalstiskās organizācijas izveidi, kas varētu būt labs sadarbības partneris, regulējot šo nozari. Turklāt, uzsākot aktīvu darbību, būtu iespēja aizstāvēt savas intereses, nevis pakļauties citu noteiktajām prasībām. Tāpat tika vērsta uzmanība uz RPAS sagādātajām problēmām gan Latvijas gaisa satiksmei, gan aviokompānijām lidostas Rīga tuvumā, kā arī virknei citu pārkāpumu, kas prasa reālu kontroles mehānismu, ko būtu iespējams izstrādāt, ņemot vērā esošo pieredzi un cieši sadarbojoties ar ražotājiem un lietotājiem.

Uz Jura Kaneļa jautājumu par to, vai Latvija varētu izveidot nacionālo regulējumu pirms ES regulām, Māris Gorodcovs atbildēja, ka ES strādā pie detalizēta regulējuma, kuru, no vienas puses, mēs nespēsim apsteigt, tomēr, no otras puses, ir pārāk daudz incidentu, kas prasa rīkoties ātrāk un atrunāt vispārīgos noteikumus RPAS izmantošanai. Tāpat daži industrijas pārstāvji Latvijā jau ir izstrādājuši stingrus iekšējos noteikumus operāciju veikšanai, tomēr tie visticamāk netiks iekļauti likumos.

13:20-14:20 **DISKUSIJAS PAR NEVALSTISKAS ORGANIZĀCIJAS IZVEIDI**

Iepriekš saskaņotās prezentācijas (VAS "Latvijas gaisa satiksme")

Pārstāvji no VAS "Latvijas gaisa satiksme" uzstājās ar prezentāciju "RPAS issues effect on ATM operations" (RPAS ietekme uz gaisa satiksmes vadības operācijām). Tās laikā tika vērsta uzmanība dažādu frekvenču izmantošanai, kas traucē radaru un citu iekārtu darbībai, kā arī minēti reāli incidenti un piemēri aprīkojumam, kas spēj radīt traucējumus. Rezultātā tika secināts, ka RPAS spēj sagādāt ievērojamas problēmas drošai gaisa telpas izmantošanai, kā arī piedāvāts sadarboties ne tikai jautājumos par frekvenču izmantošanu, bet detalizētu noteikumu izstrādi kopumā.

Katram klātesošajam tiek sniegta iespēja izteikt savu viedokli (iekļaujoties 3min runā)

Katram klātesošajam tika sniegta iespēja izteikt savu viedokli par esošo situāciju un redzējumu par turpmāko darbību, kas saistīta ar RPAS regulējumu un nevalstiskās organizācijas izveidi. Tā kā viens no apspriedes mērķiem bija iepazīties un apzināties esošos viedokļus un vēlmes, izteiktie viedokļi tika apkopoti (daudzos jautājumos viedokļi sakrita, tādēļ protokolā netiek ierakstīts katra teiktais).

Tiit Paananen (UAV Factory) – pārstāvot ražotājus, nepieciešams diferencēt profesionālos un hobija līmeņa lietotājus ar mērķi pastiprināti regulēt profesionāļus. Viņu kompānijai ir interese sekojošos jautājumos:

- 1) Lidojumu veikšana aiz tiešredzamības (BVLOS);
- 2) Dažādu frekvenču izmantošanas testi;
- 3) Atbalsta piesaistīšana no valsts puses;
- 4) Klasteru izveide;
- 5) Kompetentu un profesionālu personu esamība, kas spētu regulēt, kontrolēt un tiešā veidā sadarboties;
- 6) Atzītu testa centru izveide.

Tāpat tika izteikts aicinājums pēc iespējas ātrāk nokārtot visus administratīvos jautājumus un pievērsties nevalstiskās organizācijas darba kārtībai.

Kristaps Začests (Vertical Limit) – pārstāvot aviomodelistu interesi, tika izteiktas bažas par to, lai dēļ dažiem incidentiem, izstrādājot pārāk stingrus noteikumus, netiktu apdraudēts aviomodelisms.

Gvido Puķe (Flyvision) – pārstāvot profesionālus lietotājus, izteica viedokli, ka lietotāji, kas iegādājas viegli pieejamos lidaparātus savam hobijs, neapzinās ne frekvences, kādas tiek izmantotas, ne arī elementāras drošības prasības, kas būtu jāievēro. Līdz ar to nepieciešama organizācija, kas vienkāršā veidā apraksta un paskaidro sabiedrībai, kā būtu jāizmanto RPAS. Skatoties no komerciālās puses, nepieciešama reāla kontrole, kas sekotu līdzi, kas veic lidojumus, kā arī izstrādātu apmācību un spētu izsniegt atļaujas, ar kurām drīkstētu oficiāli operēt. Tāpat būtu jāpadomā par soda mēriem, ja noteikumi tiek pārkāpti.

Šim viedoklim pievienojās arī *Vilnis Lauva (Kuldīgas aviācijas sporta klubs)*, piebilstot, ka sabiedrības informēšana šobrīd nenotiek vispār – būtu jānodrošina informatīvie pasākumi.

Guntis Koļčs (Rēzeknes augstskola) – daudzi studenti Rēzeknes augstskolā ir izstrādājuši virkni dažādu lidaparātu, par kuriem no valsts iestādēm ir izrādīta interese. Ir vēlme sadarboties un attīstīt šo nozari arī Rēzeknē.

Kristīne Carjova (Rīgas Tehniskā universitāte) – RTU darbojas profesionālā RPAS izstrādes jomā un skatās pozitīvi uz organizācijas izveidi, ņemot vērā to, ka Latvija ir maza un apvienojoties būtu iespēja sadarboties arī starptautiskā līmenī. Ņemot vērā savu pieredzi, zināšanas un kapacitāti, tika izrādīta gatavība piedalīties darba procesā.

Aleksandrs Šukšins (Valsts robežsardzes Aviācijas pārvalde) – RPAS tiek izmantoti nacionālā līmenī un starptautiskās operācijās valsts robežas uzraudzībai. Šobrīd tiek strādāts pie kontroles jautājumiem. Nevalstiskajai organizācijai vajadzētu izdalīt jautājumu par tiesībsargājošo institūciju iesaisti.

Māris Krievs (Metrum) – drošības nodrošināšana ir problēma. Jābūt konkrēti izvirzītiem parametriem, kas definētu robežu starp profesionāliem un hobija līmeņa lietotājiem, tādējādi neļaujot atrunāties par izvirzīto prasību neievērošanu.

Māris Kanels (Transporta un sakaru institūts) – izteica iespēju prezentēt jau izstrādātās idejas un piedāvājumus apmācības procesam. Būtu gatavs darboties gan lidaparātu, gan arī pilotu un pārējās RPAS apkalpes sertificēšanas procesā.

Ivans Dvoreckis (Air-Studio) – ir vēlme pēc konkrēta regulējuma, lai savlaicīgi varētu pielāgot savu produkciju visām izvirzītajām prasībām.

Apdrošinātāji (Marine Insurance Services un BTA) – šobrīd ir maza vīzija par regulējumiem Baltijas valstīs, kā arī statistikas datiem par incidentiem. Kaut arī piesardzīgi jau tiek veikti apdrošināšanas pasākumi RPAS nozarē, nevalstiskā organizācija spētu būt par pamatu sadarbībai ar apdrošinātājiem gan labākai izpratnes nodrošināšanai, gan arī komerciālai sadarbībai.

Jānis Kuze (SPH Engineering) – no organizācijas sagaidītu “simple point of contact”, lai būtu viena organizācija, kur var noskaidrot visu nepieciešamo informāciju.

Imants Viškers (Latvijas gaisa satiksme) – jebkuram RPAS pircējam būtu nepieciešams izsniegt informatīvo materiālu saprotamā valodā, kur būtu aprakstīti pamatnoteikumi un riski, ar kuriem var saskarties to ekspluatācijas procesā.

Arnīs Muižnieks (Satiksmes ministrija) – šī nav jauna problēma, bet sprādzienvēidīga attīstība sniedz iespēju RPAS izmantot arvien plašāk. Tomēr jāņem vērā, ka aviācijas drošība ir ļoti svarīga, turklāt ir fiksēti vairāki incidenti ar nepārprotamiem apdraudējumiem. Šāda nevalstiskā organizācija varētu cieši sadarboties ar Satiksmes ministriju nacionālo noteikumu izstrādes procesā, kas šobrīd ir ļoti aktuāls jautājums.

Ērika Neimane (Civilā aviācijas aģentūra) – iepazīstinot klātesošos ar gaisa telpas karti un zonām, kurās RPAS rada īpašu apdraudējumu, pauda bažas par to, ka lielākā daļa RPAS lietotāju ir attālināti no aviācijas nozares un nepārzina gaisa telpu. Šajā jautājumā būtu jāveic apmācības process arī no CAA puses.

Aeronavigācijas informācijas karte:

https://ais.lgs.lv/VFR_Suport

Tāpat tika vērsta uzmanība, ka ir bijuši vairāki gadījumi, kad nestandarta lidojumi, kas prasa papildus uzmanību un piesardzību, tika veiksmīgi saskaņoti un novadīti bez starpgadījumiem.

14:20-14:50 ORGANIZATORISKIE PRIEKŠDARBI

Darba grupas izveide

Apspriedes gaitā tik nolemts pirmajā reizē neizstrādāt darba grupas, kas atbildētu par konkrētu jautājumu risināšanu, bet gan apvienot kopējos spēkus pirmo uzdevumu veikšanai.

Turpmākās aktivitātes

- 1) Apkopot kontakinformāciju par apspriedes dalībniekiem;
- 2) Izveidot kopīgu failu apmaiņas vietni;
- 3) Izstrādāt nepieciešamo dokumentāciju organizācijas dibināšanai (pirmo priekšlikumu sagatavo Juris Kanels (TSI));
- 4) Veikt labojumus/komentārus dokumentācijas sagatavošanas procesā un atrisināt sākotnējos administratīvos pasākumus;
- 5) Vienoties par nākamo tikšanās reizi (vieta, laiks);
- 6) Sarīkot otro apspriedi, kuras laikā tiktu dibināta organizācija un sākts darbs;
- 7) Ievēlēt valdi;
- 8) Izstrādāt organizācijas darba plānu;